

ΒΑΣΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

1.1. Η έρευνα του Δικτύου EU Kids Online

- Η έκθεση αυτή παρουσιάζει τα αρχικά ευρήματα από μια **πρότυπη έρευνα** που σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε από το δίκτυο EU Kids Online σύμφωνα με τα πιο αξιόπιστα κριτήρια. Χρηματοδοτήθηκε από το κοινοτικό πρόγραμμα Safer Internet με σκοπό να εμπλουτίσει τη διαθέσιμη βάση δεδομένων που στοχεύουν στη χάραξη πολιτικών σχετικά με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο.
- Ένα **τυχαία επιλεγμένο δείγμα 23.420 παιδιών** ηλικίας 9-16 ετών που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, καθώς επίσης και ένας από τους 2 γονείς/κηδεμόνες τους, συμμετείχαν στην έρευνα που έγινε μέσω συνεντεύξεων (Άνοιξη/Καλοκαίρι 2010) σε 25 Ευρωπαϊκές χώρες. Τα ευρήματα που παρατίθενται εδώ προέκυψαν από 23 από τις συμμετέχουσες χώρες.
- Η έρευνα περιελάμβανε ερωτήσεις σχετικά με τους παρακάτω **διαδικτυακούς κινδύνους**: πορνογραφία, εκφοβισμός (bullying), λήψη μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου, επαφή με ανθρώπους που τα παιδιά δε γνωρίζουν από κοντά, δια ζώσης συναντήσεις με ανθρώπους που τα παιδιά δε γνωρίζουν από κοντά, εν δυνάμει ζημιόγνο υλικό (δημιουργημένο από τους χρήστες) και παράνομη χρήση προσωπικών δεδομένων.
- Στην έκθεση αυτή, ο όρος “**παιδιά**” αναφέρεται σε **παιδιά-χρήστες του διαδικτύου ηλικίας 9-16 ετών σε όλη την Ευρώπη**. Με τον όρο “χρήστες του διαδικτύου” προσδιορίζονται οποιεσδήποτε ηλεκτρονικές συσκευές με σύνδεση στο διαδίκτυο χρησιμοποιούν τα παιδιά και οποιοσδήποτε χώρος όπου συνδέονται.

1.2. Πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία της έρευνας

- **Οι χώρες που συμμετέχουν στο δίκτυο EU Kids Online είναι:** Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λιθουανία, Ολλανδία, Ουγγαρία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σουηδία, Τουρκία, Τσεχία, Φινλανδία. Εκτός αν προσδιορίζονται συγκεκριμένες χώρες, τα ευρήματα έχουν υπολογιστεί με γνώμονα όλες τις χώρες.
  - Αναγνωρίζεται ότι είναι ιδιαίτερα δύσκολο να μετρηθούν οι πιο προσωπικές πτυχές των εμπειριών ενός παιδιού και όσα μπορεί να το αναστάτωσαν. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στα σπίτια των παιδιών, με συνέντευξη πρόσωπο-με-πρόσωπο. Περιελάμβανε επίσης μια ενότητα στην οποία ο συμμετέχων μπορούσε να απαντήσει σε ευαίσθητες ερωτήσεις προκειμένου να μην γνωρίζουν τι λέει οι γονείς του, άλλα μέλη της οικογένειας ή ο ερευνητής. Για **όλες τις πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε**, τα υλικά για την έρευνα, την έκθεση για τις τεχνικές λεπτομέρειες της έρευνας πεδίου και για τα ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας που λήφθησαν υπόψη, βλ. www.eukidsonline.net.
- Η έκθεση αυτή είναι αποτέλεσμα του έργου του δικτύου **EU Kids Online**, που καθοδηγείται από το LSE, και απαρτίζεται από ερευνητικές ομάδες σε κάθε μια από τις 25 συμμετέχουσες χώρες και μια διεθνής συμβουλευτική επιτροπή.
  - Η **πλήρης έκδοση της έκθεσης αυτής**, θα δημοσιευτεί εντός του 2010, θα συμπεριλαμβάνει όλες τις 25 χώρες, νέα ευρήματα σχετικά με την παρεμβατική δράση των γονέων και σχετικές προτάσεις για τη χάραξη πολιτικών.

1.3. Κύρια Ευρήματα

- **12% των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών στην Ευρώπη λένε ότι έχουν ενοχληθεί ή αναστατωθεί από κάτι που είδαν στο διαδίκτυο.** Αυτό συμπεριλαμβάνει το 9% των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών. Παραταύτα, τα περισσότερα παιδιά αναφέρουν ότι δεν έχουν ενοχληθεί ή αναστατωθεί από κάτι όσο διάστημα χρησιμοποιούν το ίντερνετ.
- Εξετάζοντας τους κινδύνους που συμπεριλαμβάνονται στη έρευνα αυτή (όπως περιγράφονται λεπτομερώς αμέσως μετά), **μια μειοψηφία παιδιών ηλικίας 9-16 ετών στην Ευρώπη -το 39% συνολικά- έχει αντιμετωπίσει ένα ή περισσότερα από αυτά τα είδη κινδύνων.** Τους περισσότερους από αυτούς τους κινδύνους έχουν αντιμετωπίσει λιγότερα από το 25% των παιδιών -όπως περιγράφεται από συγκεκριμένα ευρήματα.
  - Οι **πιο διαδεδομένοι** διαδικτυακοί κίνδυνοι όπως αυτοί αναφέρονται από τα ίδια τα παιδιά είναι η επαφή με ανθρώπους που δε γνωρίζουν από κοντά και η συγκυριακή επαφή με εν δυνάμει ζημιογόνο υλικό (δημιουργημένο από χρήστες). **Αρκετά σπανιότερα** αναφέρεται από τα παιδιά η δια ζώσης συνάντηση με κάποιον που γνωρίζουν μόνο μέσω διαδικτύου καθώς και ο εκφοβισμός (bullying).
- **Ας σημειωθεί ότι κατά τις αναφορές των παιδιών, η αντιμετώπιση κάποιου κινδύνου δεν καταλήγει συχνά σε κάτι κακό (δηλ. σε τραύμα).** Ο εκφοβισμός και η λήψη προσβλητικών ή επιζήμιων μηνυμάτων είναι ο λιγότερο συχνός κίνδυνος αλλά και αυτός που είναι πιο πιθανό να αναστατώσει τα παιδιά.
  - Η επαφή με εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου στο διαδίκτυο είναι από τα πιο πιθανά περιστατικά για να συμβούν αλλά **σε πολύ λίγες περιπτώσεις έχουν αναφερθεί ως τραυματικές εμπειρίες** από τα παιδιά που έχουν εκτεθεί σε αυτές.
  - **1 στα 12 παιδιά** έχουν συναντήσει δια ζώσης κάποιον που γνωρίζουν μόνο μέσω διαδικτύου **αλλά αυτό σπάνια κατέληξε σε επιζήμια εμπειρία.**
- **Πραγματοποιώντας διακρατικές αναλύσεις,** διαπιστώθηκε ότι οι εμπειρίες με έναν από τους παραπάνω διαδικτυακούς κινδύνους αφορούν σχεδόν **τα δυο τρίτα των παιδιών στην Εσθονία, τη Λιθουανία, την Τσεχία και τη Σουηδία.** Μικρότερα ποσοστά εντοπίστηκαν στην Τουρκία, την Πορτογαλία και την Ιταλία. Στην περίπτωση της Ελλάδας αυτό ισχύει για το 1/3 των παιδιών, με αποτέλεσμα η χώρα να βρίσκεται χαμηλά στην κατάταξη σχετικά με τις εμπειρίες των παιδιών με κινδύνους. Ενώ στη Δανία (26%), την Εσθονία (25%), τη Ρουμανία και τη Σουηδία (και στις δυο περιπτώσεις το 21%) προέκυψε από τις αναφορές ότι τα παιδιά είχαν ενοχληθεί ή αναστατωθεί από κάτι που είδαν στο διαδίκτυο, στην Ιταλία το ποσοστό αυτό πέφτει στα (6%), την Πορτογαλία (7%) και τη Γερμανία (8%). Για τη χώρα μας το ποσοστό αυτό είναι επίσης χαμηλό και βρίσκεται στο 9%.
- **Όσο περισσότερα παιδιά χρησιμοποιούν καθημερινά το διαδίκτυο σε μια χώρα, τόσο πιο πιθανό είναι να έχουν αντιμετωπίσει έναν ή περισσότερους από τους παραπάνω κινδύνους.** Παραταύτα και η πιο εντατική χρήση προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες και αναμφίβολα έχει περισσότερα οφέλη. Το μεγαλύτερο εύρος των διαδικτυακών δραστηριοτήτων έχει αναφερθεί από τα παιδιά στην Εσθονία, τη Λιθουανία και την Τσεχία ενώ το μικρότερο στην Τουρκία και την Ιρλανδία. **Στην Ελλάδα για παράδειγμα το ποσοστό των παιδιών που λένε ότι “υπάρχουν πολλά καλά πράγματα για τα παιδιά στο διαδίκτυο” είναι το 63%.** Με άλλα λόγια, η χρήση του διαδικτύου ενέχει εξίσου κινδύνους και προσφέρει ευκαιρίες, και τα όρια ανάμεσα στα δυο δεν είναι ευδιάκριτα.
- Εφόσον τα περισσότερα παιδιά δεν ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν κάποιον από τους κινδύνους για τους οποίους ρωτήθηκαν, και παρατηρώντας ότι ακόμη λιγότερα ενοχλήθηκαν ή αναστατώθηκαν από τις διαδικτυακές τους εμπειρίες, **οι μελλοντικές προτάσεις πολιτικής για την ασφάλεια στο διαδίκτυο πρέπει να εστιάζουν στην εξασφάλιση πόρων και στα σημεία όπου χρειάζονται παρεμβάσεις – ειδικά όσον αφορά τα μικρότερα παιδιά που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο.**

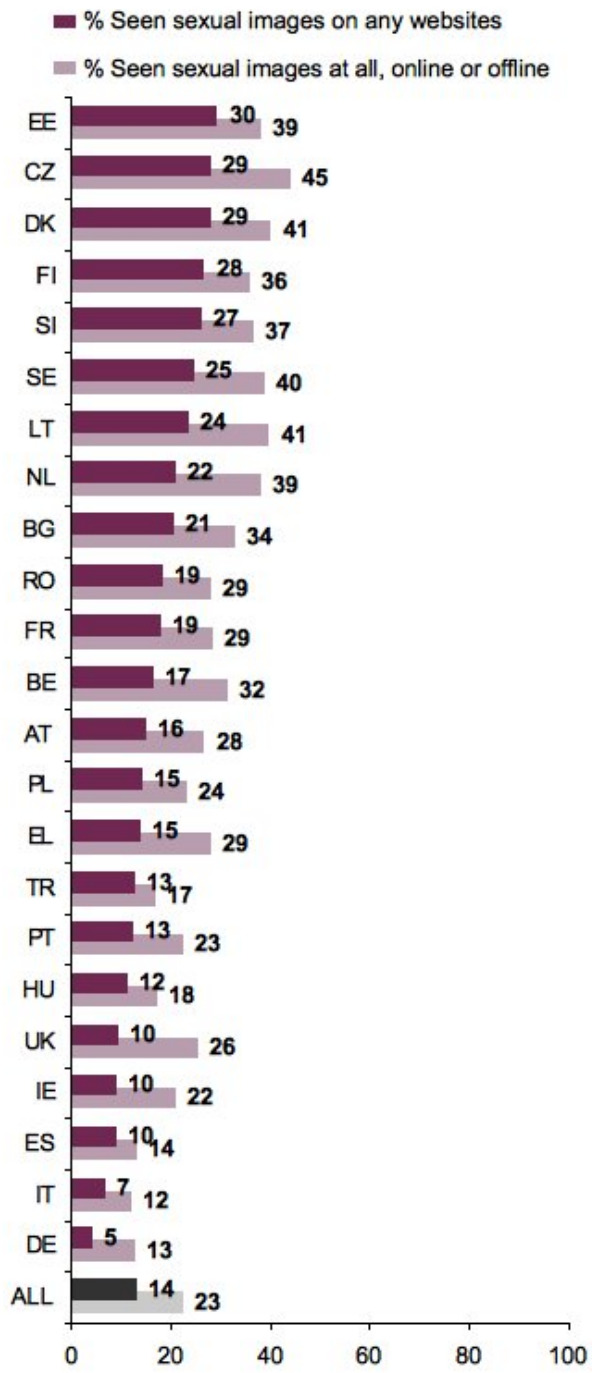
- Οι γονείς των παιδιών που ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν κάποιον από αυτούς τους κινδύνους συνήθως δεν έχουν επίγνωση του γεγονότος: Ιδιαίτερα υψηλό είναι το ποσοστό στην Ελλάδα (83%), ενώ σε παρόμοιο επίπεδο βρίσκονται η Ουγγαρία και η Ρουμανία. Σε γενικές γραμμές πάντως, το 41% των γονέων των οποίων το παιδί έχει δει εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου στο διαδίκτυο, λένε ότι το παιδί τους δεν έχει δει ποτέ τέτοιες εικόνες. Το 56% των γονιών των οποίων το παιδί έχει λάβει προσβλητικά ή επιζήμια/ επιβλαβή μηνύματα στο διαδίκτυο, λένε ότι το παιδί τους δεν έχει λάβει ποτέ τέτοιο μήνυμα. Το 52% των γονιών των οποίων το παιδί έχει λάβει μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου, λένε ότι το παιδί τους δεν έχει λάβει ποτέ παρόμοια μηνύματα. Το 61% των γονιών των οποίων το παιδί συνάντησε δια ζώσης κάποιον που ήξερε μόνο μέσω διαδικτύου, λένε ότι το παιδί τους δεν είχε ποτέ τέτοια εμπειρία. **Παρά το ότι τα περιστατικά με κινδύνους επηρεάζουν για κάθε περίπτωση μόνο τη μειοψηφία των παιδιών, το γεγονός ότι οι γονείς τα έχουν υποτιμήσει και τα αγνοούν, πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη.**

1.4. Ευρήματα σχετικά με κινδύνους και την ενδεχόμενη βλάβη

Τα παιδιά που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ρωτήθηκαν αν έχουν ποτέ αντιμετωπίσει κάποιον διαδικτυακό κίνδυνο, και στη συνέχεια αν ενοχλήθηκαν από αυτό που αντιμετώπισαν, όπου ο όρος “ενοχλήθηκαν” επεξηγήθηκε σαν κάτι “που σε έκανε να αισθανθείς άβολα, σε αναστάτωσε ή σε έκανε να νιώσεις ότι δεν έπρεπε να το έχεις δει”. Τα ευρήματα διαφέρουν από παιδί σε παιδί (π.χ. ηλικία, γένος), από χώρα σε χώρα, και από κίνδυνο σε κίνδυνο, επομένως οποιαδήποτε γενίκευση θα πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή.

- Το 29% των παιδιών ηλικίας 9-16 που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο στην Ευρώπη, έχουν στο παρελθόν επικοινωνήσει με κάποιον που δε γνώριζαν από κοντά, μια δραστηριότητα που μπορεί να θεωρηθεί επικίνδυνη αλλά μπορεί να είναι διασκεδαστική.
- Το 8% των παιδιών έχουν συναντήσει από κοντά κάποιον που γνώριζαν μόνο μέσω διαδικτύου κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Το 1% όλων των παιδιών (ή 1 στα 7 από αυτά που είχαν τέτοια συνάντηση) ενοχλήθηκαν από αυτού του είδους την εμπειρία. Παρά το ότι τα παιδιά 9-10 ετών αντιπροσωπεύουν το μικρότερο ποσοστό όσων έχουν συναντήσει κάποιον που γνωρίζουν μόνο μέσω διαδικτύου, είναι εκείνα που ενοχλήθηκαν περισσότερο από την εμπειρία αυτή (41% όσων πραγματοποίησαν τέτοια συνάντηση).
- Το 22% των παιδιών 11-16 ετών έχουν εκτεθεί σε έναν ή παραπάνω τύπους εν δυνάμει επιζήμιου/επιβλαβούς υλικού (δημιουργημένου από χρήστες): περιεχόμενο μίσους (12%), περιεχόμενο υπέρ της ανορεξίας (11%), περιεχόμενο αυτοτραυματισμού (8%), για τη χρήση ναρκωτικών (7%), και για αυτοκτονίες (5%).
  - Το 14% των παιδιών 9-16 ετών έχουν δει τους τελευταίους 12 μήνες στο διαδίκτυο εικόνες που “ήταν εμφανώς σεξουαλικές -για παράδειγμα, με αναπαραστάσεις γυμνών ανθρώπων ή ανθρώπων που κάνουν σεξ”. Από όσα παιδιά έχουν δει σεξουαλικής φύσης ή πορνογραφικές εικόνες στο διαδίκτυο, ένα στα τρία ενοχλήθηκαν από αυτή την εμπειρία και από αυτά, τα μισά (δηλ. το ένα έκτο από όσα παιδιά έχουν εκτεθεί σε σεξουαλικού περιεχομένου εικόνες ή περίπου το 2% όλων αυτών των παιδιών) αναστατώθηκαν σχετικά από αυτό που είδαν.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας, το 15% των παιδιών έχει δει εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου στο διαδίκτυο ενώ το 29% είχε αυτή την εμπειρία είτε στο διαδίκτυο είτε σε κάποιο άλλο μέσο. Επίσης, η χώρα μας βρίσκεται ανάμεσα στις χώρες όπου το διαδίκτυο αποτελεί λιγότερο συχνή πηγή επαφής με εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου (μαζί με τη Γερμανία, την Ιρλανδία, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο). Από τα παιδιά πάντως που είχαν τέτοια εμπειρία στην Ελλάδα, μόνο το 2 % ανέφερε ότι αναστατώθηκε όταν ήρθε σε επαφή με το υλικό αυτό.

Διάγραμμα 1: Το παιδί έχει δει σεξουαλικές εικόνες στο διαδίκτυο ή σε άλλο μέσο τους τελευταίους 12 μήνες, ανά χώρα

- **Εξετάζοντας όλα τα μέσα, το 23% των παιδιών έχουν δει σεξουαλικής φύσης ή πορνογραφικό υλικό τους τελευταίους 12 μήνες - με το διαδίκτυο να είναι εξίσου δημοφιλής πηγή πορνογραφικού υλικού όσο η τηλεόραση, οι ταινίες και το βίντεο.**
- Οι μεγαλύτεροι έφηβοι είναι τέσσερις φορές πιο πιθανό να έχουν δει πορνογραφικό υλικό στο διαδίκτυο ή σε άλλο μέσο από τα νεαρότερα παιδιά, και μάλιστα το υλικό που έχουν δει είναι πιο σκληρό. Παραταύτα, **τα νεαρότερα παιδιά ενοχλήθηκαν ή αναστατώθηκαν περισσότερο από το σεξουαλικό υλικό που είδαν από τους εφήβους.**
  - **Το 53% όσων ενοχλήθηκαν από τις εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου που είδαν στο διαδίκτυο, το ανέφεραν σε κάποιον την τελευταία φορά που συνέβη αυτό – 36% το είπαν σε κάποιο φίλο και το 18% το είπαν σε κάποιο γονέα.** Μετά από αυτό, το 24% απλώς σταμάτησε να χρησιμοποιεί για κάποιο διάστημα το διαδίκτυο ενώ κάποια παιδιά άλλαξαν τις ρυθμίσεις φιλτραρίσματος ιστοσελίδων ή τις ρυθμίσεις των επαφών τους.
  - **Το 15% των παιδιών 11-16 ετών έχουν ανταλλάξει με συνομήλικούς τους “μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου ή εικόνες... [εννοώντας ότι] έχουν συζητήσει για σεξ ή έχουν στείλει εικόνες γυμνών ανθρώπων ή που κάνουν σεξ”, και το 3% λέει ότι έχει στείλει ή αναρτήσει σχετικά μηνύματα.** Από όσους έχουν λάβει τέτοια μηνύματα, σχεδόν το ένα τέταρτο αναφέρει ότι έχει ενοχληθεί από αυτό. Επιπλέον, από αυτούς που αναφέρουν ότι έχουν ενοχληθεί, οι μισοί σχεδόν αναστατώθηκαν σχετικά. Επομένως, το ένα όγδοο από όσους έχουν λάβει τέτοια μηνύματα, ή σχεδόν το 3% από όλα αυτά τα παιδιά, έχουν σχετικά αναστατωθεί από αυτή την εμπειρία.
- Στην περίπτωση της Ελλάδας, το 2% των παιδιών έχει ανταλλάξει μηνύματα σεξουαλικού περιεχομένου ή εικόνες, ενώ το 11% έχει λάβει τέτοιου είδους μηνύματα. Από αυτό δε το 11% των παιδιών, το 2% αναστατώθηκε σχετικά από την εμπειρία αυτή.
  - **Από όσα παιδιά ενοχλήθηκαν από τη λήψη σεξουαλικών μηνυμάτων (‘sexting’), το ένα τρίτο περίπου διέγραψε τα ανεπιθύμητα μηνύματα (38%) ή/και μπλόκαρε το πρόσωπο που τα έστειλε (36%).** Στις περισσότερες περιπτώσεις, το παιδί είπε ότι η κίνηση αυτή το βοήθησε στην αντιμετώπιση της κατάστασης. Περισσότερα λοιπόν παιδιά θα μπορούσαν να ενθαρρυνθούν να αξιοποιήσουν παρόμοιες εποικοδομητικές τακτικές αντιμετώπισης [των κινδύνων].
  - **Το 9% των παιδιών ηλικίας 11-16 ετών έπεσαν θύματα παράνομης χρήσης των προσωπικών τους δεδομένων – παραβίαση του κωδικού του παιδιού (7%) ή των προσωπικών τους δεδομένων (5%), ή τέλος, έπεσαν θύματα οικονομικής απάτης (2%).**
  - **Όσον αφορά τον εκφοβισμό /εξύβριση στο διαδίκτυο, 5% των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών έχουν λάβει προσβλητικά ή επιζήμια/επιβλαβή μηνύματα και το 3% έχει στείλει παρόμοια μηνύματα σε άλλους (bullying).** Τα δυο τρίτα όσων έχουν λάβει τέτοιου είδους μηνύματα αναστατώθηκαν σχετικά.
    - Στην περίπτωση της Ελλάδας ειδικά, το 3% των παιδιών δηλώνουν ότι έχουν πέσει θύμα εξύβρισης μέσω διαδικτύου, ενώ το 16% έχει πέσει θύμα εξύβρισης είτε εντός είτε εκτός διαδικτύου. Μαζί με την Πορτογαλία, την Ιταλία και την Τουρκία, η Ελλάδα σημειώνει τα χαμηλότερα ποσοστά σχετικά με την εμπειρία αυτή.
    - Εφόσον το 19% έχει λάβει εξυβριστικά μηνύματα στο διαδίκτυο ή και δια ζώσης, και εφόσον το 11% έχει διαπράξει αυτή την ενέργεια κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, φαίνεται ότι **τα περιστατικά εξύβρισης ή εκφοβισμού (bullying) συμβαίνουν περισσότερο στις δια ζώσης συναναστροφές παρά μέσω διαδικτύου.**
- Τα περισσότερα παιδιά που έχουν λάβει προσβλητικά ή επιζήμια μηνύματα ζήτησαν βοήθεια: το ένα πέμπτο δεν το ανέφερε σε κανένα. Επίσης, σχεδόν τα μισά παιδιά αξιοποίησαν διαδικτυακούς τρόπους για την αντιμετώπιση της ενέργειας αυτής - σβήνοντας τα επιζήμια μηνύματα ή εμποδίζοντας την επικοινωνία του άλλου ατόμου μαζί τους. Αυτή η τελευταία ενέργεια θεωρήθηκε αποτελεσματική από τα ίδια τα παιδιά.
- **Η επαφή με όλους τους διαδικτυακούς κινδύνους αυξάνεται με την ηλικία:** το 13% των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών έχουν αντιμετωπίσει έναν ή περισσότερους από αυτούς τους κινδύνους, ενώ το

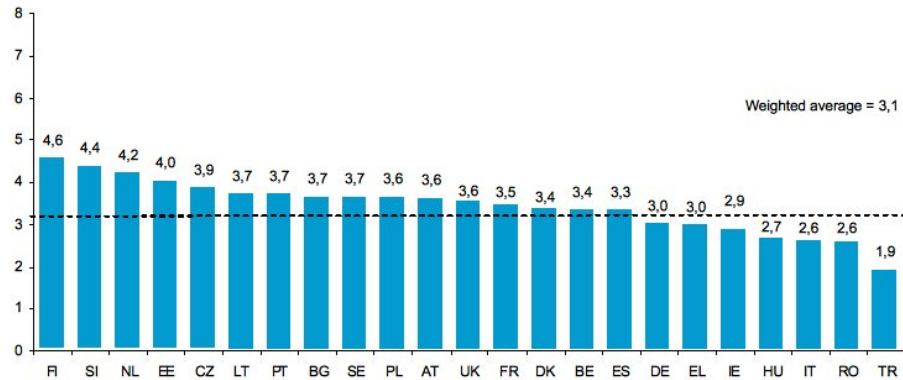
ποσοστό αυξάνεται σε 32% των παιδιών ηλικίας 11-12 ετών, σε 49% των παιδιών ηλικίας 13-14 ετών και στο 61% των παιδιών ηλικίας 15-16 ετών.

- Τα αγόρια και κυρίως οι έφηβοι, εκτίθενται σε μεγαλύτερο βαθμό σε διαδικτυακές εικόνες σεξουαλικής φύσης, ενώ τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας είναι σχετικά πιθανότερο να λάβουν προσβλητικά ή επώδυνα μηνύματα. Εν τούτοις, **τα κορίτσια είναι εν γένει πιθανότερο να αναστατωθούν από τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν.**

1.5. Το ευρύτερο πλαίσιο της χρήσης του διαδικτύου από τα παιδιά

- **Τα παιδιά δραστηριοποιούνται σε μια σειρά από διαφορετικές και εν δυνάμει ωφέλιμες δραστηριότητες:** όσα είναι 9-16 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για σχολικές εργασίες (84%), παίζουν παιχνίδια (74%), παρακολουθούν μουσικά βίντεο (video clips) (83%) και επικοινωνούν με άμεσα μηνύματα (61%). Λιγότερα από αυτά αναρτούν φωτογραφίες (38%) ή μηνύματα (31%) για να τις μοιραστούν με άλλους, χρησιμοποιούν διαδικτυακή κάμερα (webcam) (29%), και ιστοσελίδες ανταλλαγής αρχείων (17%) ή blog (10%).
  - Ο πιο δημοφιλής χώρος πρόσβασης στο διαδίκτυο είναι το σπίτι (85%), αμέσως μετά το σχολείο (63%). Βέβαια η **πρόσβαση στο διαδίκτυο ποικίλει** – 48% το χρησιμοποιούν μέσα στο υπνοδωμάτιό τους και το 31% μέσω κινητού τηλεφώνου ή μέσω άλλης συσκευής παλάμης. Η πρόσβαση μέσω συσκευής παλάμης ξεπερνάει το ένα στα πέντε παιδιά στη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία. Στην περίπτωση της Ελλάδας, το 11% των παιδιών χρησιμοποιεί συσκευή παλάμης, για να συνδεθεί στο διαδίκτυο, ενώ το 68% χρησιμοποιεί κινητό τηλέφωνο.
  - **Τα παιδιά αρχίζουν να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο σε όλο και μικρότερες ηλικίες** – κατά μέσο όρο η χρήση του διαδικτύου για πρώτη φορά στη Σουηδία είναι η ηλικία των 7 ετών και των 8 σε κάποιες άλλες Βόρειες χώρες. Αντίθετα, στην Ελλάδα τα παιδιά ξεκινούν να χρησιμοποιούν κατά μέσο όρο το διαδίκτυο στην ηλικία των 11 ετών, που είναι και ο μεγαλύτερος μέσος όρος ανάμεσα στις συμμετέχουσες χώρες. Εξετάζοντας όλες τις χώρες, το ένα τρίτο των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο καθημερινά, ενώ για τα παιδιά ηλικίας 15-16 ετών, αυτό ισχύει σε ποσοστό 77%.
- **Η χρήση του διαδικτύου είναι απόλυτα ενσωματωμένη στην καθημερινότητα των παιδιών:** το 92% των παιδιών 9-16 ετών χρησιμοποιούν το διαδίκτυο τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα (το 57% συνδέονται καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά).
  - **Το 30% των παιδιών ηλικίας 11-16 ετών αναφέρει μια ή περισσότερες εμπειρίες συνδυσμένες με ιδιαίτερα εντατική χρήση του διαδικτύου “σχετικά συχνά” ή “πολύ συχνά”** (π.χ. αδιαφορία για φίλους, για τις σχολικές εργασίες ή έλλειψη ύπνου). Τα ποσοστά αυτά ισχύουν για το 49% των παιδιών στην Πορτογαλία και για το 50% των παιδιών στην Εσθονία, ενώ για την Ελλάδα που βρίσκεται χαμηλά σε αυτή την κατάταξη, το ποσοστό είναι 31%.
  - Είναι πιθανό ότι **περισσότερο εντατική χρήση βελτιώνει τον ψηφιακό αλφαριθμητισμό και τις ικανότητες ασφαλούς πλοήγησης.** Το ένα τρίτο των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών (37%) αναφέρει ότι είναι “απολύτως αληθές” ότι “γνωρίζω περισσότερα από τους γονείς μου για το διαδίκτυο“, το ένα τρίτο επίσης (31%) αναφέρει ότι αυτό “αληθεύει σχετικά”, και το ένα τρίτο που απομένει (32%) αναφέρει ότι αυτό “δεν αληθεύει”.

Διάγραμμα 2: Ο ψηφιακός αλφαριθμητισμός και οι δυνατότητες αυτοπροστασίας των παιδιών, ανά χώρα (ηλικία 11+)

- **Τα νεαρότερα παιδιά υστερούν σε ικανότητες και αυτοπεποίθηση, αν και, τα περισσότερα παιδιά ηλικίας 11-16 ετών μπορούν να εμποδίσουν τη λήψη μηνυμάτων από όσους δεν επιθυμούν να επικοινωνούν μαζί τους (60%) ή μπορούν να βρουν οδηγίες στο διαδίκτυο για ασφαλή πλοήγηση (58%). Περίπου τα μισά παιδιά μπορούν να αλλάξουν τις ρυθμίσεις ιδιωτικότητας σε κάποιο προφίλ κοινωνικής δικτύωσης (52%) να συγκρίνουν την ποιότητα ανάμεσα σε διαφορετικές ιστοσελίδες (51%) ή να εμποδίσουν την ανεπιθύμητη αλληλογραφία (spam - 47%).**
- **Το 57% των παιδιών ηλικίας 9-16 ετών έχουν προφίλ σε πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης – ενώ αυτό ισχύει για το 24% των παιδιών μεταξύ 9-10, για το 48% των παιδιών 11-12 ετών, το 72% όσων είναι 13-14 ετών και το 81% όσων είναι 15-16 ετών. Η κοινωνική δικτύωση είναι πιο δημοφιλής στην Ολλανδία (78%), τη Σλοβενία (76%), τη Λιθουανία (75%), και λιγότερο δημοφιλής στη Ρουμανία και την Τουρκία. Στις χώρες με χαμηλό ποσοστό κοινωνικής δικτύωσης εντάσσεται και η Ελλάδα (54%).**
- **Ανάμεσα σε όσους έχουν προφίλ σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, το 29% έχει δημόσιο προφίλ (ανοικτό) – και αυτό συμβαίνει κυρίως στη Γαλλία (53%), τη Σουηδία (45%), την Τουρκία (45%) και την Πολωνία (44%) και σε μικρότερο βαθμό στη χώρα μας (37%). Το 29% έχει περισσότερες από 100 επαφές, ενώ πολλοί έχουν λιγότερες.**

Πίνακας 1: Τι είδους πληροφορίες έχουν τα παιδιά στο προφίλ τους στην ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης;

	% SNS profile is public	% Address or phone number	% Incorrect age	Average from 6 identifying features
AT	19	14	13	26
BE	28	14	19	28
BG	30	10	10	19
CZ	33	21	13	26
DE	32	7	8	25
DK	19	14	22	27
EE	28	27	19	26
EL	37	12	20	21
ES	13	10	30	22
FI	29	8	14	23
FR	20	7	17	24
HU	53	30	2	35
IE	11	7	26	22
IT	34	19	25	26
LT	30	35	9	28
NL	18	14	6	30
PL	37	23	3	34
PT	25	7	24	20
RO	44	22	13	22
SE	31	9	19	24
SI	22	18	17	27
TR	45	21	21	24
UK	13	7	27	25
ALL	29	14	17	26

QC317: Το προφίλ σου είναι ρυθμισμένο ως...; Δημόσιο, ιδιωτικό, μερικώς ιδιωτικό QC318a-f: Ποιο είδος πληροφορίας που εμφανίζεται σε αυτή την κάρτα περιλαμβάνεται στο προφίλ σου; (Ερώτηση πολλαπλής επιλογής) Τα χαρακτηριστικά για τα οποία τέθηκαν ερωτήσεις, και παρουσιάζονται στην τελευταία στήλη: φωτογραφία που δείχνει ευκρινώς το πρόσωπο σου, το επίθετό σου, η διεύθυνσή σου, ο αριθμός τηλεφώνου σου, το σχολείο σου, η ακριβής ηλικία σου.

Δεδομένα: Όλα τα παιδιά που έχουν προφίλ σε πλατφόρμα κοινωνικής δικτύωσης